

GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn

DR Byen

Emil Holms Kanal 20

DK - 0999 København C

T +45 3520 3040

www.dr.dk

24. september 2019

Kære

Du har klaget over en artikel på dr.dk den 19. august 2019 med overskriften: "Uligheden stiger: På ti år er toppen stukket af med over 5.000 kroner om måneden." Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi: Journalen

Etikchef Anja Lundberg Andersen

Underdirektør Frank Serup Laybourn

Ledende indlandschef Kirsten Marie Svendsen

Chefkonsulent Marianne Juul

Indlandsredaktør Sune Lundby Møller

Gennemgang af sagen

Klager *[redacted]* (herefter KJ) skriver til DR og klager over en artikel bragt den 19. august 2019 med overskriften: "Uligheden stiger: På ti år er toppen stukket af med over 5.000 kroner om måneden."

Af Klagen fremgår: "Jeg henviser til DR's artikel om at uligheden stiger som er absolut misvisende journalistik.

Jeg beder brugernes ombudsmand om at se på dette. Kan ikke finde ombudsmandens mail så venligst send det videre.

En artikel i Jyllandsposten den 20. aug redegør i detaljer for DR's manipulation.

Vi må bede om et OMFATTENDE dementi af dette journalistiske forsøg på manipulation.

Her link til JP: <https://jyllands->

[posten.dk/debat/blogs/martinaagerup/ECE11562195/endnu-en-misvisende-historie-fra-danmarks-radio-selvom-journalisten-godt-kendte-sandheden/](https://jyllands-posten.dk/debat/blogs/martinaagerup/ECE11562195/endnu-en-misvisende-historie-fra-danmarks-radio-selvom-journalisten-godt-kendte-sandheden/)

Denne sag er en skandale og en skændsel."

Klager henviser til en blog på Morgenavisen Jyllands-Postens digitale side af direktøren for den uafhængige, borgerlige-liberale tænketank, Cepos, Martin Ågerup (herefter MÅ). Den 30. august 2019 gennemgår og kritiserer MÅ artiklen på dr.dk, og MÅ skriver blandt andet i sin blog:

"Danmarks Radio kører i dag en historie med overskriften: "På ti år er toppen stukket af med over 5.000 kroner om måneden". Altså en historie, der giver indtryk af, at de rige bliver rigere, mens de fattige ikke får noget ud af det.

Her er de tal, som DR vælger at præsentere (henviser til søjlediagram, hvor de 10 pct. laveste indkomster er steget nominelt 275 kroner fra 2008 til 2017, og hvor de øverste ti procent er steget 5636 kroner.)

Som det fremgår, nævner DR i grafikken, at det ikke nødvendigvis er de samme mennesker, som ligger i top og bund hvert år. Men DR gør intet for at bibringe læseren en forståelse af, hvor vigtigt det faktum er for tolkningen af tallene. Det gør DR's historie misvisende. DR giver læseren det indtryk, at de fattigste i 2008 kun har haft en indkomstfremgang på 275 kr. om måneden i gennemsnit. Og at de rigeste i 2008 har haft en fremgang på 5.000 kr. om måneden.

Men det er ikke, hvad tallene viser. Tallene for indkomstudviklingen for de ti procent fattigste sammenligner en gruppe, der havde lav indkomst i 2008 med en anden

gruppe med lav indkomst i 2017. Samme indvending gælder den påståede indkomstfremgang for de 10 pct. rigeste. DR's tal siger altså intet om, hvordan det rent faktisk er gået dem, der havde henholdsvis lav og høj indkomst i 2008.

Gør man dét, som DR giver indtryk af, at de har gjort – nemlig følger konkrete mennesker over tid, så får man et ganske andet resultat, nemlig dette: (henviser til Cepas-tabel, som viser, at de konkrete personer, som i 2008 tilhørte den femtedel, som havde den laveste indkomst, i 2017 havde haft en indkomstfremgang på 132 procent, og den femtedel, som havde de højeste indkomster kun havde haft en fremgang på én procent i 2017.)

"Her ses, hvordan det er gået dem, der var i hhv top og bund for 10 år siden. De 20 pct. af danskerne, der i 2008 tjente mindst, fik frem til 2017 en indkomstfremgang på hele 132 pct. Helt anderledes så det ud for de 20 pct., der i 2008 tjente mest. De opnåede kun en indkomstfremgang på 1 pct. i gennemsnit frem til 2017 ([link til analysen](#)).

Bemærk, at vi har udeladt studerende af beregningen.

Omregnet i kroner og ører betyder det, at dem med lavest indkomst i løbet af perioden har fået en indkomstfremgang på i alt 110.500 kr., mens dem med højest indkomst kun har fået 3.100 kr. ekstra.

Den flotte gennemsnitlige indkomstfremgang for dem med de laveste indkomster i 2008 skyldes, at vi har et dynamisk samfund, hvor de fleste af os har mulighed for at forbedre vores livsvilkår ved at gøre en indsats for det. Har man en lav indkomst, kan man tilegne sig viden og kompetencer på jobbet og søge et nyt og bedre betalt job. Oplever man ledighed, har vi et ret velfungerende arbejdsmarked, hvor de fleste heldigvis relativt hurtigt kan finde et job."

Det forunderlige er, at journalisten, som har skrevet historien, var blevet gjort opmærksom på alt dette. Jeg blev nemlig interviewet til artiklen og er også citeret ganske kort – men for noget helt andet. Efterfølgende sendte jeg ham dokumentation og links, der viste, at dem med de laveste indkomster har haft den største indkomstfremgang. Jeg svarede også på emails, hvor han bad om uddybning. Men det eneste alt dette førte til, var den lidt kryptiske tekst i figuren: "Det er ikke nødvendigvis er de samme mennesker, der ligger i top og bund hvert år".

Nej, det er det ikke, og derfor bør DR fremover i det mindste fremlægge begge måder at opgøre indkomstudviklingen på. Det er det mindste, man kan forvente af en public service kanal.

Når DR laver overskrifter, hvor de påstår, at "toppen er stukket af", så puster man til den myte, at det kun er de velbjegete, der får gavn af velstandsudviklingen i samfundet. Derved fremmer man også en ganske bestemt forståelse af, hvordan man forbedrer forholdene for den jævne befolkning, nemlig ved at omfordele: tage fra de rige og give til fattige. Og man svækker en anden forståelse af, hvordan vi skaber bedre vilkår for almindelige mennesker, nemlig ved at indrette samfundet sådan, at den enkelte har de bedst tænkelige muligheder for og incitament til at tage ansvar for sit eget liv. Den første fortælling er en socialistisk fortælling. Den anden fortælling er en borgerlig. I dette tilfælde havde DR kun øje for den socialistiske fortælling. "

DR's svar til klager

Sagen har haft det usædvanlige forløb, at DR har kommenteret og svaret på Cepos-direktørens kritik i en Facebook-tråd under blogindlægget. Siden har DR Nyheder svaret Klager med de samme svar, som DR sendte til Morgenavisen Jyllands-Posten. Her er DR's svar til Martin Ågerup på Morgenavisen Jyllands-Postens blog og dermed til Klager:

"Kommentar 1:

Cepos har kritiseret DR for at lave en historie om ulighed mellem indkomster i top og bund.

DR står fuldt ud inde for dækningen.

Cepos kritiserer DR for ikke at lægge vægt på, at folk med lave indkomster ofte oplever en fremgang gennem årene. Der er altså mobilitet, hvor folk ikke tjener det samme hele livet.

DR's journalistiske historie handler dog ikke om mobilitet, men derimod stigende ulighed mellem top og bund.

Det er kernen og udgangspunktet.

Cepos har så ret i, at det OGSÅ er relevant at fortælle, at danskerne ikke er fastlåste i bestemte indkomstgrupper. Derfor fremgår netop det også af både brødtekst, grafik samt en stor faktaboks, som er vinklet på den nuance. Rubrikken på faktaboksen er "Bunden kan blive toppen".

Kommentar 2:

DR har ikke et bestemt politisk ståsted, og i arbejdet med at beskrive udviklingen i indkomst har vi derfor talt med flere uvildige eksperter og i sidste ende lænet os op ad den metode, som Danmarks Statistik bruger, når de offentliggør, hvad forskellen er mellem folk i toppen og bunden af indkomstskalaen.

Danmarks Statistik kigger blandt andet på ulighed på fire måder. Samtlige metoder viser, at forskellen på top og bund er steget fra 2008 og frem.

- Den ene metode er at kigge på forskellen på, hvad den femtedel af befolkningen i top og bund får udbetalt. Den stiger – og de tal nævner DR i artiklen.

- Den næste metode er at kigge på forskellen på, hvad den tiendedel af befolkningen i top og bund får udbetalt. Den stiger endnu mere.

- Et tredje mål er den såkaldte Gini-koefficient, hvor 0 er total lighed i et samfund, mens 100 betyder, at en person har al indkomsten som fx Joachim Von And. Gini-koefficienten stiger også.

Kommentar 3:

- Endelig kigger Danmarks Statistik også på, hvor mange penge, der skal flyttes rundt, hvis alle skulle have samme indkomst. Det kaldes den maksimal udjævningsprocent, og det tal stiger også.

(Kilde: Se tabellen IFOR41 i Statistikbanken).

Danmarks Statistik opgør også andelen af folk i lavindkomstgrupper. Det definerer Danmarks Statistik ved at kigge på, hvor mange har en indkomst, der ligger på halvdelen af medianindkomsten. Flere familier er i lavindkomstgrupper (Se tabel IFOR12P i Statistikbanken) lige som antallet af relativt fattige børn i Danmark også er stigende.

<https://www.dr.dk/.../se-kort-flest-boern-ramt-af-relativ...>

Alle de officielle tal fra Danmarks Statistik viser altså, at uligheden stiger.

Kommentar 4:

De uvildige eksperter, DR har talt med, siger det samme, og alle gør opmærksomme på, at en del af forklaringen er skattelettelser, og at flere ydelser er beskåret. De pointer var Cepos også enig i, da DR interviewede tænketanken.

Mvh. Sune Lundby Møller, redaktør, Indland Vest, DR Nyheder.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Klager rejser en påstand om, at DR overtræder DR's egne grundlæggende etiske værdier om grundig research, hæderlighed og ordentlighed i programarbejdet. Der står i forordet til DR's etiske retningslinjer, at DR aldrig tager hensyn til eller lader sig styre af økonomiske eller politiske særinteresser. Der må ikke kunne rejses berettiget tvivl om DR, produktionernes eller medarbejdernes integritet.

Påstanden her fra Klager er, at DR foretager en journalistisk manipulation, som DR bør dementere. MÅ skriver i sin blog, at DR's historie er misvisende. DR giver – ifølge MÅ – læserne indtryk af, at de fattigste kun har haft en indtægtsfremgang på 275 kroner om måneden i gennemsnit fra 2008 til 2017, mens de rigeste i gennemsnit har haft en fremgang på 5.000 kroner om måneden. Det leder MÅ til, at DR bruger tal, der viser noget forkert. DR's tal siger – ifølge MÅ – ikke noget om, hvordan det faktisk er gået dem, der havde henholdsvis lav og høj indkomst i 2008.

Klager kommer frem til, at DR som minimum må fremlægge begge måder at opgøre indkomstudviklingen på. MÅ hævder, at DR understøtter myten om, at det kun er de velbærgede, der får gavn af velstandsudviklingen i samfundet.

DR har valgt en statistik (fra Danmarks Statistik), som viser den indkomstmæssige afstand mellem de forskellige indkomstgrupper i samfundet her delt op i tiendedele. DR konkluderer i overskriften, at: Ulighed vokser over ti år, og at: Toppen er stukket af med over 5.000 kroner om måneden. I indledningen til artiklen står de: *"Det er især topindkomsterne, der er strøget i vejret, mens bunden kravler langsomt opad."*

Til støtte for det går artiklen videre med at konstatere, at den femtedel af danskerne, som får mest udbetalt i 2017 fik mindst 26.699 kroner om måneden, og dermed er den femtedels gennemsnitlige indkomst steget med 3.644 kroner siden 2008. I den nederste femtedel derimod får en person udbetalt 10.954 kroner eller mindre, og det er kun en fremgang på 318 kroner siden 2008. De nominelle stigninger siger dog ikke umiddelbart noget om, hvorvidt den relative forskel mellem bund og top er øget. Stigningerne bør ses i forhold til udgangspunktet – altså omregnet i procent.

Artiklen fokuserer hele vejen igennem på de absolutte tal. Omregnet er en nominel stigning på 5.000 kroner om måneden (for de mest velhavende) 16 gange mere nominelt end for de (mindst velhavende) som kun har en stigning på 318 kroner i forhold til udgangsåret 2008. Men den faktiske, nominelle stigning bør ses i forhold til udgangspunktet, hvis man skal vide, hvor stor en stigning, der er tale om. DR bringer dog til slut i artiklen et histogram, der viser den procentuelle stigning i forskellige inddelinger over tidsperioden fra 2008 til 2017, men den analyseres og kommenteres

ikke i artiklen. Diagrammet viser, at der er en positiv sammenhæng mellem stigende indkomst og stigende relativ stigning i procent over tid. Altså jo højere indkomsten var, jo mere steg den i procent over de knap ti år.

DR refererer i sit svar, at Danmarks Statistik analyserer indkomstforskelle ud fra fire metoder, og at samtlige metoder viser, at forskellen på top og bund er steget fra 2008 og frem. De forskellige målemetoder gennemgås ikke i artiklen, men Danmarks Statistik redegør selv i meddelelse nummer 424 af 13. november 2018 for de "nye" tal fra 2017. Heraf fremgår, at Danmarks Statistik konkluderer, at indkomstniveauet for de 10 procent med lavets indkomst er stort set uforandret siden 2008, hvorimod toppen har oplevet indkomststigninger.

Jeg lægger til grund, at konklusionen i artiklen og i vinklen er korrekt. DR påpeger, at historien ikke handler om mobilitet, men derimod om stigende ulighed mellem top og bund.

DR's historie baseret på Danmarks Statistiks opgørelse viser således et øjebliksbillede i henholdsvis 2008 og i 2017 af de på daværende tidspunkt opgjorte indkomstforskelle. Det er den samfundsmæssige indkomstfordeling, som er genstand for artiklen, ikke hvorledes konkrete enkeltindivider har bevæget sig over indkomstskalaen over de knap ti år.

DR har redegjort i en faktaboks for, at det ikke er de samme individer fra 2008 og til 2017, som befinder sig i de omtalte grupper, men at der løbende sker en udskiftning for eksempel af personer, som var studerende i 2008 og dermed i lavindkomstsegmentet, men siden kan have bevæget sig til en højere indkomst.

Klagers kritik går på, at DR tegner et forkert og skævt billede ved at fokusere på den stigende forskel imellem indkomstgrupperne. I stedet burde DR – ifølge Cepos og Klager – have fulgt Cepos og fulgt konkrete individers indkomstudvikling. Cepos har lavet sin egen analyse, som viser, at mennesker med en meget lav indkomst i 2008 har haft en enorm fremgang målt i forhold til alle andre grupper og navnlig den ene procent, som tjente allermest i 2008. Cepos og Klager ønsker at påvirke DR til at sætte fokus på et aspekt af indkomstbeskrivelse, nemlig muligheden for at bevæge sig og dermed stige i indkomst, men det var noget andet, som DR havde sat sig for at behandle i artiklen. Det var en redaktionel beslutning, som man kan være enig eller uenig i, men den var ikke i strid med DR's etiske retningslinjer. Lige så vel som Cepos kan fremhæve, at indkomstmobiliteten er høj, er det også korrekt, som DR har beskrevet det, at påpege, at den øverste tiendedel af indkomstgrupperne har haft en større indkomstfremgang både nominelt og relativt de seneste ti år end de ti procent i bunden.

Selv om DR ikke i artiklen valgte at fokusere på mobiliteten, så har DR alligevel i en faktaboks og i en note til statistikken beskrevet det forhold, som Klager kritiserer DR for ikke at nævne. Her står: *"Statistikken viser forskellen på bund og top, men det er ikke de samme mennesker, som år efter år ligger i bund og top. Indkomster flytter sig dog gennem livet. For eksempel har unge studerende færre penge, end når de bliver ældre og får job, mens vellønnede kan blive fyret eller syge og havne på overførselsindkomst."* MÅ giver i sin blog udtryk for, at skattelettelser gavner væksten, og væksten kommer alle samfundsgrupper til gode, fordi økonomien vokser, når de mest velstillede tjener flere penge.

Tallene kan vinkles og bruges også efter hvilke politiske mål, man gerne vil forfølge, og Cepos' s direktør MÅ giver udtryk for, at han mener, at DR indirekte stimulerer til en "socialistisk fortælling." Omvendt kan MÅ's krav om at bringe Cepos' s tal for mobilitet som et krav, der er motiveret af at fremstille indkomstudviklingen ud fra en borgerlig-liberal tankegang med højere fokus på vækst end på skattemæssig omfordeling. DR har ladet forskellige kilder kommentere udviklingen, herunder også MÅ selv, og der er ikke tale om, at DR har fremlagt data eller i sprogbrug leveret en socialistisk fortælling. DR er ikke – som MÅ kræver det i bloggen i Morgenavisen Jyllands-Posten – pligtig til at fremstille sagen, sådan som Cepos ønsker det.

Konklusion og sammenfatning

DR valgte i en artikel på dr.dk at sætte fokus på den stigende forskel mellem toppen og bunden af indkomstskaalen. En Klager klagede med henvisning til en kritisk gennemgang af DR's artikel, som direktør Martin Ågerup fra den borgerligt-liberale tænketank Cepos havde foretaget i Morgenavisen Jyllands-Posten. Klager fandt, at DR havde manipuleret ved at beskrive uligheden som stigende. Han krævede et dementi for DR's påståede manipulation. Klager får ikke medhold. DR beskrev med tal fra Danmark Statistik det faktum, at den indkomstmæssige ulighed fra 2008 til 2017 har været stigende både målt i kroner og ører samt relativt målt i procent. Det er ikke heller ikke bestridt af Cepos i MÅ's kritiske gennemgang af artiklen. Cepos hævder derimod, at DR kun fortæller den halve sandhed – "den socialistiske fortælling" som det skrives – ved at undlade at se på lavindkomstmodtagernes mobilitet fra 2008 og til 2017. Cepos henviser til egen analyse, som viser en dramatisk fremgang for netop de konkrete, personer, som var i bunden i 2008. Det er bare en anden vinkel, end den som DR havde valgt at sætte fokus på, og det var DR's redaktionelle ret at se på den stigende ulighed, som var konstatérbar. Dog bragte DR en faktaboks, hvor man

redegjorde for netop det forhold, som Cepos påpeger: At man for eksempel godt i 2008 have befundet sig i lavindkomstgruppen som studerende, men derefter have haft en meget betydelig indkomstfremgang de næste ti år. Det fremgår også af noterne til grafikken i artiklen. Der har med andre ord både været tale om en stigende ulighed mellem top og bund (målt som et øjebliksbillede af indkomstforholdene i henholdsvis 2008 og 2017) og samtidig har der været mennesker med lav indkomst i 2008, som har haft en meget betydelig indkomstfremgang over en periode på ti år.

DR har lagt vægten på den første statistik, som ikke er forkert, men DR har dog summarisk gennemgået mobilitetsaspektet også. DR har fremlagt præmisserne for artiklen og der er ikke tale om fejl i talgengivelsen, som sagen er oplyst. At Cepos af politiske grunde ønsker at fremme budskabet om, at større indkomstmobilitet gavner væksten og samfundet, er netop et politisk valg, men DR har ikke overtrådt en etisk grænse ved at undlade at bringe den vinkel.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 23. september 2019